

ತಳಸಮುದಾಯಗಳ ನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳ ನಾಮಗಳು: ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ದಾವಣಗೆರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ

ವೈ.ಪಿ. ನಟರಾಜ್* & ಡಾ. ಬಿ ಪಿ ಕುಮಾರ್**

*ಇತಿಹಾಸ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಶ್ರೀಮತಿ ಕೋಟೆ ಬೋರಮ್ಮ ಪ್ರ.ದ. ಕಾಲೇಜು, ಚಳ್ಳಕೆರೆ.
ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧ್ಯಾರ್ಥಿ, ಚರಿತ್ರೆ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.

**ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರು, ಎ.ವಿ.ಕೆ. ಮಹಿಳಾ ಪ್ರ.ದ.ಕಾಲೇಜು, ದಾವಣಗೆರೆ.

Abstract:

ಮನುಷ್ಯ ಆರಂಭದಿಂದ ಅಲೆಮಾರಿಯಂತೆ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದು ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಿರತೆಯ ಬದುಕಿಗೆ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಒಂದೆಡೆ ನೆಲೆನಿಂತರು. ನಂತರ ತನ್ನ ನಿರಂತರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟು ವಸ್ತು ಪರಿಸರ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಾಮಗಳನ್ನು ರೂಢಿಗೆ ತಂದಾಗಲೇ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಗೊಂಡವು. ನಂತರ ಜನರ ಗುಂಪು ಒಂದೆಡೆ ವಾಸಿಸುವಾಗ ಅದೇ ಅವರ ಪ್ರಪಂಚವಾಗಿದ್ದಾಗ ಅಂತಹ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೆಸರಿಡುವ ಅಗತ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜನಗಳಿಗೆ ನಾಗರಿಕತೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಉತ್ತಮ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳು ಬೇಕೆನಿಸಿದವು. ಆಗ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಊರುಗಳು ಅನಿವಾರ್ಯವೆನಿಸಿ ಸಂಪರ್ಕ ಏರ್ಪಟ್ಟವು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಗಳು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡರು. ಆಯಾಯ ಊರವರೇ ಅವರವರ ಊರುಗಳಿಗೆ ಹೆಸರು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಅವರ ನೆರೆಯವರ ಊರಿನವರು ಆ ಊರಿನ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಕೆಲವು ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟು ಕರೆದರು. ಮುಂದೆ ಅದೇ ಆ ಊರಿನ ಸ್ಥಳನಾಮವಾಯಿತು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ದಾವಣಗೆರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ ತಳಸಮುದಾಯಗಳ ನಾಮಗಳಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

Keywords: ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮ, ಸ್ಥಳನಾಮ, ಬುಡಕಟ್ಟು, ತಳ ಸಮುದಾಯಗಳು, ದಾವಣಗೆರೆ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ.

ಪೀಠಿಕೆ

ಜನಸಮುದಾಯಗಳು ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರಪಂಚದ ಯಾವುದೇ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಹೆಸರು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮ ಉಗಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರಾಣ, ಐತಿಹಾಸಿಕ, ವ್ಯಕ್ತಿಗತ, ಕಸುಬಿನ ಜನಾಂಗೀಯ ಅಂಶಗಳು ಆಧರಿಸಿ ಹೆಸರುಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳನಾಮ ಎಂಬ ಎರಡು ಪ್ರಭೇದಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಸಮಗ್ರವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಅವರ

Please cite this article as: ನಟರಾಜ್. ವೈ.ಪಿ. & ಬಿ.ಪಿ. ಕುಮಾರ್. (2023). ತಳಸಮುದಾಯಗಳ ನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳ ನಾಮಗಳು: ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ದಾವಣಗೆರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್ನೋವೇಟಿವ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 1(6), 144-149.

ಜೀವನದ ಅನುಭವ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೇ ಜನವಸತಿಯ ನೆಲೆಗಳು ಅರಣ್ಯ, ಜನವಾಚಕ ಇತರೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ 200 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಇದರ ಶೋಧನೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾಗಿದೆ. ಈ ಕುರಿತು ಮೊದಲು ಯುರೋಪ್ ಖಂಡದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಲ್ಯಾಂಬರ್ಡ್ ಮತ್ತು ಮೇರಿಯಾ ಪೈ ಅವರು 1850 ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದರು. 1768ರಲ್ಲಿ ಜರ್ಮನಿಯ ಗಾಟ್‌ಪ್ರೀಡ್, ವೀಲ್ ಹೆಲ್ಮ್ ಲೀಬೀಜ್, ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಸ್ಕೀಟ್ ಸ್ಕೂಟನ್, ಡೌಜನ್, ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಆಟ್ಲೆ, ಅಮೇರಿಕಾದ ಅಡಾಲ್ಫ್ ಬ್ಯಾಚ್, ಜರ್ಮನಿಯರ ನಾರ್ವೆ, ಸ್ವೀಡನ್ ಹೀಗೆ ಮೊದಲಾದವರು ಶೋಧನೆಯಿಂದ ಬೆಳೆದುಬಂದಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ 20ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಸ್ಥಳಪುರಾಣ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಹೆಚ್ಚಿದವು. ಇದರಿಂದ ನೈಜತೆ ತಿಳಿಯಲು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಅಪ್ಪಯ್ಯ ದೀಕ್ಷಿತ, ಎಸ್ ಕೆ ಚಟರ್ಜಿ, ಗುಂಡರ್ಚ್ ಹೆಚ್ ಬಾಲಲೋಚನೆ, ಹೆಚ್ ಡಿ ಸಂಕಾಲಿಯಾ, ಪಿ ಪದ್ಮನಾಭ, ಎಸ್ ಎಸ್ ರಾಮಚಂದ್ರಮೂರ್ತಿ, ಕೆ ಅಚ್ಯುತಮೆನನ್, ಕೆ ಬಿ ಹೋಲ್ಕಾರ್, ವೈ ಬಿ ಗಂಗಾಧರ ರಾವ್ ಇನ್ನಿತರೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. 1915ರ ನಂತರ ಕೆಲವು ವಿಧ್ವಾಂಸರು ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರಾದ ಸಿ ಹಯವದನರಾವ್, ಶಂಬಾಜೋಷಿ, 1947 ರಲ್ಲಿ ಆರ್ ಸಿ ಹಿರೇಮಠ, ರಘುನಾಥಭಟ್ಟ, ದೇಜಗೌ, ವಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ, ಚೆ ಗೂ ಮೋಹನ, ಡಾ. ಕೆಮ್ಮೂರು, ರಘುಪತಿಭಟ್ ಅವರು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು, ಡಾ. ವಿ ವೀರಭದ್ರಸ್ವಾಮಿ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು, ಡಾ. ಎಮ್ ಬಿ ಎಮಿನೋ, ಬಿ ಎಮ್ ಚಂದ್ರಯ್ಯ ಇನ್ನಿತರರ ಅಧ್ಯಯನ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ದಾವಣಗೆರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ತಳಸಮುದಾಯಗಳು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಜಾತೀಯ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕಸುಬಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಒಂದೇ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಕ್ಕೆಂದೆ ಅಥವಾ ಒಂದೇ ಜಾತಿಯ ಜನ ಒಂದೆಡೆ ವಾಸವಾಗಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಅವರವರ ಜಾತಿ-ಸಮುದಾಯದ ಹೆಸರುಗಳು ಅವರು ವಾಸಿಸುವಂತಹ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಬಂದವು. ಆದರೆ ಅಧ್ಯಯನ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತಳಸಮುದಾಯ ಹಾಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ

ಶಾಸನಗಳು, ಕೈಪಿಯತ್ತುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಇತರೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುವುದಾದರೆ, ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಅರಸರ ವಂಶಾವಳಿಯನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವಲ್ಲಿ “ಚಿಂಚನಕಲ್ಲು” ಎಂದಿದೆ. ಅವರ ಮೂಲ ಪುರುಷ ಚಿತ್ರನಾಯಕನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗವೆಂದು ಹೆಸರಾಗಿರಬಹುದು. ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲ್ಲುದುರ್ಗವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1286 ರಲ್ಲಿ ಬೆಮ್ಮಾತ್ತನೂರುದುರ್ಗ ಎಂದು ಕ್ರಿ.ಶ. 1698 ರಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನನಗಿರಿದುರ್ಗ ಎಂದೂ, ಕ್ರಿ.ಶ. 1870 ರಲ್ಲಿ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಬುಖಾನನ್ನನ ಪ್ರಕಾರ ಭತ್ತಕಡದುರ್ಗವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ದಿನಚರಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಮಟದುರ್ಗ ಎಂದು ಆಯಗಾರರ ವಿವರದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನೂಲಂಗಿದುರ್ಗವೆಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಪೌರಾಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಂಬ ಪಟ್ಟಣವೆಂದು ನಂತರ ಸೂಳ್ಕಲ್ಲು ಎಂದು ಚಿನ್ನತನೂರು ಪಟ್ಟಣ, ಪೇರುಮಾಳೆಪುರ,

ಬ್ರಹ್ಮಪುರಿ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆಂಧ್ರಭೃತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ 'ಚಂದ್ರವಳ್ಳಿ' ಎಂದು ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಫರಕಾಬಾದ್ ಎಂದು ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಿಟಲುಡಾಗ ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಈಗ ಚಿತ್ರದುರ್ಗವೆಂದು ಉಳಿದಿದ್ದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಜನತೆಯು ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ದುರ್ಗವೆಂದು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ದಾವಣಗೆರೆ

ಒಂದು ಕೆರೆಯಿತ್ತು ಈ ಕೆರೆಯ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವರು ಎಮ್ಮೆ, ಎತ್ತು, ಕುದುರೆ, ಕುರಿ, ಮೇಕೆ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಆ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ನೀರುಣಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ದವಣೆಗಳಿಂದ (ಹಗ್ಗಗಳಿಂದ) ಕಟ್ಟಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆದು, ನಂತರ ಮುಂದೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು ಅಲ್ಲದೇ ಜಾನುವಾರುಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಹಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದು, ಇದೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಟ್ಟಾಂಗಿದ್ದು ಈ ಕಟ್ಟಿಗೆ ದವಣೆಕಟ್ಟಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದನಗಳನ್ನು ದವಣೆ ಕಟ್ಟುಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ದವಣೆಗೆರೆ ಎಂದು ಹೆಸರಾಗಿ ಅದು ಮುಂದೆ ದಾವಣಗೆರೆಯಾಯಿತು. ಬಿ ರಾಜಶೇಖರಪ್ಪ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಕೆರೆಯು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ದನಕರುಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಹಗ್ಗವಾಗಿದ್ದ ದಾವಣೆಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿಡಲು ಮತ್ತು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಅವು ಹೋಗದಂತೆ ಒಂದೇ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಬಳಸಿ ಕಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ದವಣೆಕಟ್ಟು ಎಂಬ ಹೆಸರಿತ್ತೆಂದು ದವಣೆಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಕೆರೆಯಾಯಿತು. ಈ ದವಣೆಗೆರೆ ಕಾಲನಂತರದಲ್ಲಿ ದಾವಣಗೆರೆ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು.

ಕೊರಚರಹಟ್ಟಿ

ಕೊರಚರ ಹಟ್ಟಿ ಎನ್ನುವ ಗ್ರಾಮದ ಸ್ಥಳನಾಮದಲ್ಲಿ ಕೊರಚರು ಮತ್ತು ಹಟ್ಟಿ ಎನ್ನುವ ಎರಡು ಘಟಕಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೊರಚರು ಎಂಬುದು ಕೊರಚ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕೊರಚ ಸಮುದಾಯದವರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಕೊರಚರಹಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಕೊರಚ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಬಂದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಜಗಲೂರು, ಚನ್ನಗಿರಿ, ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು, ಹೊಸದುರ್ಗ, ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಬ್ಯಾಡರಹಟ್ಟಿ

ಬ್ಯಾಡರಹಟ್ಟಿ ಎನ್ನುವ ಗ್ರಾಮದ ಸ್ಥಳನಾಮದಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಡರ ಮತ್ತು ಹಟ್ಟಿ ಎನ್ನುವ ಎರಡು ಘಟಕಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಡರರು ಎಂಬುದು ಬೇಡ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇವರು ಭೇಟಿಯ ಮೂಲ ವೃತ್ತಿಯ ಬೇಡರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬ್ಯಾಡರಹಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದ ಸ್ಥಳನಾಮವಾಗಿದೆ. ಬೇಡ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಬಂದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಳ್ಳಕೆರೆ, ಹಿರಿಯೂರು, ಹೊಸದುರ್ಗ, ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು, ದಾವಣಗೆರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜಗಲೂರು ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ವಡ್ಡರಹಟ್ಟಿ

ವಡ್ಡರಹಟ್ಟಿ ಎನ್ನುವ ಗ್ರಾಮದ ಸ್ಥಳನಾಮದಲ್ಲಿ ವಡ್ಡರು ಮತ್ತು ಹಟ್ಟಿ ಎನ್ನುವ ಎರಡು ಘಟಕಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಡ್ಡರು ಎಂಬುವುದು ವಡ್ಡರ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇವರು ಪ್ರಾಚೀನ

ಶಿಲಾ ಯುಗದಿಂದ ಇಡಿದು ಪ್ರಸ್ತುತದವರೆಗೂ ಕಲ್ಲು ಹೊಡೆಯುವ ಮೂಲ ವೃತ್ತಿಯವರು. ವಡ್ಡರು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಅವರೇ ವಾಸಿಸುವಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಈ ಹಳ್ಳಿಗೆ ವಡ್ಡರಹಟ್ಟಿ ಎಂದು ಗ್ರಾಮದ ಸ್ಥಳನಾಮವು ಬಂದಿದೆ. ವಡ್ಡರ ಸಮುದಾಯ ನೆಲೆಸುವಿಕೆಯಿಂದ ಬಂದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊಸದುರ್ಗ, ಚಳ್ಳಕೆರೆ, ಹಿರಿಯೂರು, ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ದಾವಣಗೆರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ದಾವಣಗೆರೆ, ಚನ್ನಗಿರಿ, ಹೊನ್ನಾಳಿ, ಜಗಳೂರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಕುಂಬಾರಹಟ್ಟಿ

ಕುಂಬಾರಹಟ್ಟಿ ಎನ್ನುವ ಚಿಕ್ಕ ಹಳ್ಳಿ ಸ್ಥಳನಾಮದಲ್ಲಿ ಕುಂಬಾರ ಮತ್ತು ಹಟ್ಟಿ ಎನ್ನುವ ಎರಡು ಘಟಕಗಳಿವೆ. ಕುಂಬಾರ ಎಂಬುದು ಕುಂಬಾರ ಎಂಬ ಸಮುದಾಯವು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಕುಂಬಾರಿಕೆ ವೃತ್ತಿಯ ಮೂಲದ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕುಂಬಾರರು ತಮ್ಮ ಕಸುಬಿನ ಮೂಲಕ ಅವರೇ ಒಂದೆಡೆ ವಾಸಿಸುವಂತಹ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕುಂಬಾರಹಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು, ಜಗಳೂರು, ಹಿರಿಯೂರು, ಚಳ್ಳಕೆರೆ, ಹೊಳಲೆರೆ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿವೆ.

ಮ್ಯಾಸರಹಟ್ಟಿ

ಮ್ಯಾಸರಹಟ್ಟಿ ಎನ್ನುವ ಹಳ್ಳಿ ಸ್ಥಳನಾಮದಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾಸರ ಮತ್ತು ಹಟ್ಟಿ ಎನ್ನುವ ಎರಡು ಘಟಕಗಳಿವೆ. ಮ್ಯಾಸರು ಎಂಬುವುದು ನಾಯಕ ಸಮುದಾಯದ ಮ್ಯಾಸನಾಯಕರ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಮ್ಯಾಸರಹಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಹಟ್ಟಿಯು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು, ಚಳ್ಳಕೆರೆ, ಜಗಳೂರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾಸನಾಯಕ ಸಮುದಾಯದವರು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಮ್ಯಾಸರಹಟ್ಟಿ ಎಂದು ಗ್ರಾಮದ ಸ್ಥಳನಾಮವು ಆಗಿದೆ.

ಯರಪೋತ ಜೋಗಿಹಳ್ಳಿ

ಯರಪೋತ ಜೋಗಿಹಳ್ಳಿ ಎನ್ನುವ ಸ್ಥಳನಾಮದಲ್ಲಿ ಅಲೆಮಾರಿ ಜನಾಂಗದವರಾದ ಜೋಗಿ ಸಮುದಾಯದವರು. ಈ ಅಲೆಮಾರಿಗಳು ವಾಸಿಸುವಂತಹ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬ, ಜಾತ್ರೆ, ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುವ ಪೋತರಾಜರು ಎಂದು ಹೆಸರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ನೆಲೆಸುವಂತಹ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ತಳವರ್ಗಗಳ ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಯರಪ್ಪ ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಲ್ಲಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗಾವು ಸಿಗಿಯುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಇವರ ವರ್ಗದವರು ಮುಂದೆ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಕಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಭತ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ಪೋತರಾಜನಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಯರಪೋತ ಜೋಗಿಹಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿರುವ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಜೋಗಿ ಮತ್ತು ಹಳ್ಳಿ ಎನ್ನುವ ಎರಡು ಘಟಕಗಳಿವೆ. ಜೋಗಿ ಎಂಬುದು ಜೋಗಿ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಜೋಗಿಹಳ್ಳಿ ಎಂದು ಗ್ರಾಮದ ಸ್ಥಳನಾಮವಾಗಿದೆ. ಜೋಗಿಹಳ್ಳಿಯು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ, ಚಳ್ಳಕೆರೆ, ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು, ದಾವಣಗೆರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜಗಳೂರು ಹರಿಹರ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಉಪ್ಪಾರಹಟ್ಟಿ

ಉಪ್ಪಾರಹಟ್ಟಿ ಎನ್ನುವ ಗ್ರಾಮದ ಸ್ಥಳನಾಮದಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪಾರ ಮತ್ತು ಹಟ್ಟಿ ಎನ್ನುವ ಎರಡು ಘಟಕಗಳಿವೆ. ಉಪ್ಪಾರ ಎಂಬುದು ಉಪ್ಪಾರ ಎಂಬ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇವರು

ಮೂಲತಃ ಉಪ್ಪು ತಯಾರಿಸುವ ವೃತ್ತಿಯ ಸಮುದಾಯವೆಂದು ಗುರ್ತಿಸಿಕೊಂಡವರಾಗಿದ್ದು, ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಉಪ್ಪಾರಹಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಸ್ಥಳನಾಮವಾಗಿದೆ. ಉಪ್ಪಾರು ಹಟ್ಟಿಗಳು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಳ್ಳಕೆರೆ, ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು, ಹಿರಿಯೂರು, ಹೊಸದುರ್ಗ, ಜಗಳೂರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಹಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪಾರ ಸಮುದಾಯದವರು ಮಾತ್ರ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಉಪ್ಪಾರಹಟ್ಟಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಬೆಲ್ಲದಾರಹಟ್ಟಿ

ಬೆಲ್ಲದಾರಹಟ್ಟಿ ಎನ್ನುವ ಗ್ರಾಮದ ಸ್ಥಳನಾಮದಲ್ಲಿ ಬೆಲ್ಲದಾರ ಮತ್ತು ಹಟ್ಟಿ ಎನ್ನುವ ಎರಡು ಘಟಕಗಳಿವೆ. ಬೆಲ್ಲದಾರ ಎಂಬುದು ಬೆಲ್ಲದ ಈಡಿಗರ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಬೆಲ್ಲದ ಈಡಿಗರ ಸಮುದಾಯದವರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಹಳ್ಳಿ ಬೆಲ್ಲದಾರಹಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಸ್ಥಳನಾಮವಾಗಿದ್ದು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಗೊಲ್ಲಹಳ್ಳಿ

ಗೊಲ್ಲಹಳ್ಳಿ ಎನ್ನುವ ಗ್ರಾಮ ಸ್ಥಳನಾಮದಲ್ಲಿ ಗೊಲ್ಲ ಮತ್ತು ಹಳ್ಳಿ ಎನ್ನುವ ಎರಡು ಘಟಕಗಳಿವೆ. ಗೊಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಗೊಲ್ಲರು ಎಂಬ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಗೊಲ್ಲಹಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಹಳ್ಳಿಯು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಳ್ಳಕೆರೆ ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು, ಹಿರಿಯೂರು, ಹೊಳಲೆರೆ, ಹೊಸದುರ್ಗ, ಜಗಳೂರು, ಚನ್ನಗಿರಿ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಗೊಲ್ಲ ಸಮುದಾಯ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಗೊಲ್ಲಹಳ್ಳಿ ಎಂದು ಸ್ಥಳನಾಮ ಬಂದಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತಳಸಮುದಾಯಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಾನವನ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಏಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಲು ಈ ವರ್ಗದವರ ಸಾಹಸ, ತ್ಯಾಗ, ಶ್ರಮ, ಬೆವರು, ಇನ್ನಿತರೆಯ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಭವ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದವರು ಇವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾನವನ ಬದುಕಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿರುವಂತಹ ಮತ್ತು ಅವಶ್ಯಕತೆ ಪೂರೈಸುವಂತಹ ಎಲ್ಲಾ ಆವಿಶ್ಕಾರಗಳ, ಪ್ರಗತಿಗಳ ಹಿಂದಿರುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇವರ ಸಮಗ್ರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮೂಲವೃತ್ತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಬದುಕಿನ ನೈಜತೆಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಅವರದೇ ಆದ ಅನೇಕ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾದ ಸಾಹಸ ಮತ್ತು ಕೊಡುಗೆಗಳು ತಿಳಿಯಲು ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಆ ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ ಜಾತ್ರೆ, ಉತ್ಸವ, ಯಾತ್ರಾಸ್ಥಳಗಳು, ಕೆರೆಕಾಲುವೆಗಳು, ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟ ಶಿಲ್ಪನಿವೇಶನಗಳು, ಆಯುಧ, ಸ್ಮಾರಕಗಳು, ಭಾಷೆ, ಉಪಭಾಷೆ, ವರ್ಗಗಳು, ಜನಜೀವನ, ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಾಗೂ ತಳವರ್ಗಗಳ ಚರಿತ್ರೆ ರಚಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ದಾವಣಗೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಗ್ಯಾಜೆಟಿಯರ್-2018. ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ಯಾಜೆಟಿಯರ್ ಇಲಾಖೆ.
- ದೇವೇಂದ್ರಪ್ಪ ಜೆ. (2019). ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು. ಎಸ್.ಎಲ್.ಎನ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್.

- ಗಿರಿಜ ಜೆ. (1990). ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾ ದರ್ಶಿನಿ. ರೇಖಾ ಪ್ರಕಾಶನ.
- ಲಕ್ಷ್ಮಣ ತೆಲಗಾವಿ. (ಸಂ.) (2003). ಸ್ಥಳೀಯ ಚರಿತ್ರೆ ಅಧ್ಯಯನದ ತಾತ್ವಿಕತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪ ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.
- ನಾಯಕ್. ಬಿ.ಡಿ. (ಪ್ರ.ಸಂ.) ಕರಿಯಪ್ಪ ಮಾಳಿಗೆ. (ಸಂ.) (2017). ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮ ಚರಿತ್ರೆ ಕೋಶ ಭಾಗ 1, 2. ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ.
- ನೇಗಿನಹಾಳ. ಎಂ.ಬಿ (1999). ನೇಗಿನಹಾಳ ಅವರ ಪ್ರಬಂಧಗಳು. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.
- ರೈಸ್ ಬಿ ಎಲ್. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಶಾಸನ-ಸಂಪುಟ-12 ಮತ್ತು 13.